

Naturvårdsverket**Diarienummer:** 04542-2021

Havs och Vattenmyndigheten

Jonas Svensson

Vår ref: 2021-91

Helena Sjögren

Helena.sjogren@skogsindustrierna.se

Tel 072 585 72 35

Yttrande över vägledning för förklarande av kraftigt modifierade ytvattenförekomster och bedömning av annat sätt

Skogsindustrierna tackar för möjligheten att yttra sig över vägledning för förklarande av kraftigt modifierade ytvattenförekomster och bedömning av annat sätt. Vägledningar likt dessa är viktiga då myndigheter använder dem som stöd för sina bedömningar.

Vi har fyllt i kommentarer i det utskickade formuläret men vill även samla våra viktigaste synpunkter i detta dokument.

Det är viktigt att vattendrag som är kraftigt modifierade får rätt klassning. Alternativen kan försvåra utvecklingen mot ett mer hållbart samhälle då det skulle riskera försvåra ombyggnationer/förbättringar av befintliga verksamheter inklusive vattenkraftverk. Produktion av el är av särskild vikt för den energiintensiva industrin liksom för Sverige som land då vår omställning väntas öka behovet av fossilfri el.

Sammanfattande synpunkter är:

- Vatten som klarar kriterierna ska utpekas som KMV
- Begreppet samhällsnyttig verksamhet behöver ses över
- Ett uppfyllt villkor räcker för att uppfylla kriteriet för KMV
- Bristande konnektivitet ska räknas in som en fysisk förändring

Skogsindustrierna är massa-, och pappers- och den trämekaniska industrins bransch- och arbetsgivarorganisation. Skogsindustrierna företräder ett 50-tal massa- och pappersbruk i sammanlagt 22 koncerner/företag och cirka 120 sågverk i ett 60-tal koncerner/företag, samt ett antal företag med nära anknytning till massa-, pappers-, eller trävarutillverkning. Arbetsgivarverksamheten bedrivs tillsammans med gruvsektorn och stål- och metallsektorn inom organisationen Industriarbetsgivarna. Inom Skogsindustrierna ingår verksamheten Svenskt Trä och sekretariatet för Biolnnovation. Skogsindustrin sysselsätter närmare 100 000 personer och exporterade för 145 miljarder kronor 2020.

Vatten som klarar kriterierna ska utpekats som KMV

Vägledningen lever inte upp till regeringens beslut och direktivets möjligheter att KMV ska pekats ut när så är möjligt. Tillämpningen av KMV är en fråga där medlemsstaterna har ett stort utrymme att göra sina egna bedömningar och avvägningar mellan vattenkvaliteten och nyttan med verksamheten. Vägledningen bör hänvisa till regeringens och riksdagens krav på att undantag och KMV ska nyttjas fullt ut.

Stora älvutlopp med antropogen och industriell verksamhet borde omfattas av KMV och generella undantag. Om undantag inte medges i sådana vattenområden så hindras Sveriges industriella och ekonomiska liksom möjligheten att nå våra miljö- och klimatmål.

En del av syftet med vägledningen bör vara att KMV ska nyttjas så långt som möjligt.

Begreppet samhällsnyttig verksamhet behöver ses över

Där begreppet samhällsviktig verksamhet används bör det omformuleras för att inte riskera misstolkning. Det bör hänvisas till samhällsekonomiska behov och inte riskera smalnans av genom ett begrepp som kan tolkas smalare.

Definitionen i kapitel 2 är svag. "Samhällsnyttig verksamhet – Mänsklig verksamhet som är att betrakta som nyttig för samhället". I texten senare beskrivs både om samhällsnyttig och samhällsviktig men denna definition bidrar inte till att definiera dessa. Ingen av dessa termer finns i vattenförvaltningsförordningen. Däremot hänvisar vägledningen till vattenförvaltnings-förordningen 4 kap 3 § och påstår att uppräknings 1 b – f är samhällsnyttiga. Detta är bara ett antagande då inte uttrycket samhällsnyttig över huvud tagit finns med i vattenförvaltningsförordningen. Det närmaste man kommer är i 4 kap 10 § pkt 2 där man pratar om samhällsekonomiska behov.

Det är därför direkt felaktigt att använda samhällsnyttiga eller samhällsviktiga i ett vägledningsdokument och uppräknings 3 § får mer ses som exempel på verksamheter som omfattas av paragrafen än en värdering av samhällsnyttan. Vad men egentligen menar när man pratar om samhällsnytta är det uttryck som används i 10 §. Där talar man om samhällsekonomiska behov, vilket också är det uttryck som går att härleda från vattendirektivet. Samhällsekonomiska behov innebär också att annan typ av verksamhet än de uppräknade i 3 § är samhällsviktiga och kan omfattas av KMV.

I kapitel 7 finns en hänvisning till definitionen som MSB satt för samhällsviktig verksamhet. Denna hänvisning är fel att använda i vägledning för vatten. MSB beskriver i sitt dokument vad som gäller vid en allvarlig krissituation. Regelverket för vatten

behöver vara robust och vara tänkt att fungera vid normala omständigheter. Att hänvisa till prioriteringar som gäller vid kris är varken långsiktigt eller hållbart. Vid normalfallet är alla delar av näringslivet viktiga för samhället. Förutom viktig produktion bidrar verksamheterna till ekonomin genom arbetstillfällen, skatter och exportintäkter. Enbart skogsindustrin bidrar till exempel med sysselsättning till 115 000 personer exportvärde på 145 miljarder och en positiv klimateffekt på över 90 miljoner ton koldioxid per år.

Kopplat till detta bör förtydligas att bedömning av KMV bör göras ur vattenförekomstens perspektiv- det vill säga det är påverkan som är avgörande inte vem som är huvudman. Exempelvis innebär en hamn en modifiering av vattnet oavsett vem som äger den. Det bör därmed vara samma bedömning oavsett om hamnen är kommunalt eller privat ägd hamn.

Ett uppfyllt villkor räcker för att uppfylla kriteriet för KMV

Enligt direktivet och relevant CIS-guide så krävs inte dubbla rekvisit för ett utpekande, det vill säga att både hydrologisk regim och morfologisk status ska vara mindre än god. Det räcker med att ett av dessa villkor är uppfyllt. Vägledningen behöver därmed omformuleras.

Bristande konnektivitet ska räknas in som en fysisk förändring

Bristande konnektivitet ska räknas in som en fysisk förändring som kan leda till ett KMV-utpekande. Det behöver därmed läggas till som alternativ till morfologisk tillstånd. Vi anser därmed att avsnitt 6.3 inte har stöd i CIS och behöver göras om.

Behovet av noggrannhet på underlag kan variera

För att klassa hydrologisk status räcker det inte med dygnsvärden. Effekter av till exempel korttidsreglering kan kräva tim-värden.

Beslut behöver vara transparenta

Såväl utpekande som icke utpekande ska motiveras och redovisas. Alla parametrar ska vägas in i bedömningen, inte endast ett urval. Varje bedömning ska utgå från förutsättningarna i det enskilda fallet.

Bedömning av annat sätt

Att bedöma om det är möjligt att göra på annat sätt ställer orimligt stora krav på kompetens inom en rad områden som teknik, miljö och ekonomi på de tjänstemän som föreslås göra bedömningen.

Lokala och regionala effekter ska ingå i bedömning

Vägledningen beskriver att bedömning i det första steget ska bedömas på samhällsnivå – det finns stöd för detta på guidensnivå. Enligt CIS dokument 4 ska dock utgångspunkten vara en bedömning på lokal nivå som sedan kan skalas upp till regional eller nationella nivå. Det är även rimligt då till exempel ett litet vattenkraftverk vara obetydligt på nationell nivå men viktigt för den lokala energiförsörjningen. Vägledningen behöver därmed justeras för att inte bidra till feltolkning och överimplementering.

Skogsindustrierna är medvetna om att LRF har fått anstånd om att besvara denna remiss med hänvisning till en juridisk analys som bland annat tittar på hur ett par andra länder hanterar kraftigt modifierade vatten. Detta är relevant då Sverige varken gör miljön eller samhället en tjänst genom att överimplementera och försvåra utpekande av KMV.

Skogsindustrierna hänvisar även till svar som kommer från våra medlemmar. Åtminstone Södra kommer med ett eget yttrande.

Stockholm

2022 02 28

För Skogsindustrierna

Helena Sjögren
Miljödirektör